

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь _____ **бакалавр** _____
(назва освітнього ступеня)

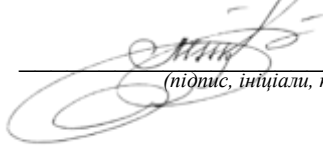
галузь знань _____ **08 Право** _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **081 Право** _____
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни _____ **обов'язкова** _____
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

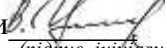
ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

А.С. Метіль
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури
протокол № 16 від 26.06.2020 р.

Завідувач кафедри
В.Г. Церковна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету української філології та соціальних наук

Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Переверза Ірина Михайлівна, кандидат юридичних наук, викладач кафедри української і всесвітньої історії та культури

Рецензенти програми:

Метіль Анастасія Сергіївна, кандидат юридичних наук, викладач кафедри української і всесвітньої історії та культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 9	Лекції:	
	66	18
Модулів: 2	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 270		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	Лабораторні заняття:	
Семестр: 1, 2	Семінарські заняття:	
	64	14
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 4 - самостійна робота: 8	Консультації:	
	4	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: екзамен		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	136	238

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави та права в суспільстві. Вивчення цієї дисципліни є важливим у науковому, світоглядному, політичному, виховному, прогностичному та практичному сенсі. Її значення полягає у тому, що вона дає загальне уявлення про державно-правову організацію суспільного життя, озброює юридичною термінологією, дає можливість з'ясувати сутність держави та права, відповідно їх інститутів, сприяє формуванню належного рівня правової свідомості та правової культури майбутнього юриста.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності; оволодіння системою загальнотеоретичних сучасних знань про закономірності виникнення розвитку і функціонування держави і права.

Передумови для вивчення дисципліни: історія, філософія, соціологія, політологія, історія та теорія держави та права.

Міждисциплінарні зв'язки: прикладні юридичні науки (криміналістика, кримінологія), галузеві юридичні науки (конституційне, цивільне, кримінальне право України) та суспільні науки (релігієзнавство, культурологія).

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми «081 Право».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 1. Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу.		ПРН 2. ПРН 8 ПРН 9	Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;
ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.		ПРН 4 ПРН10	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;
ЗК 3. Уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність.		ПРН 3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями		ПРН 22	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.		ПРН 5 ПРН 23	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних

	ПРН 24	правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях
Фахові компетентності (ФК)		
ФК2 . Знання історії права та державних інститутів	ПРН 11 ПРН 17	Володіти базовими навичками риторики; Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності;
ФК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	ПРН 12 ПРН 20 ПРН 21	Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло; Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів; Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
ФК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права	ПРН 13 ПРН 19	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту; Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права;
ФК 10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.	ПРН14 ПРН15	Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності; Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

	ПРН16	Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності;
--	-------	--

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 1	ПРН 2 ПРН 8 ПРН 9	ПРН 2 ПРН 8 ПРН 9	ПРН 2 ПРН 8 ПРН 9	
ЗК 2		ПРН 4 ПРН 10		ПРН4 ПРН 10
ЗК 3		ПРН 3	ПРН3	ПРН 3
ЗК 7	ПРН 22	ПРН 22		ПРН 22
ЗК 11			ПРН 5	ПРН 23
ФК 2	ПРН 11 ПРН 17			ПРН 11 ПРН 17
ФК 7	ПРН 12 ПРН 20 ПРН 21	ПРН 12 ПРН 20 ПРН 21	ПРН 12 ПРН 20 ПРН 21	ПРН 12 ПРН 20 ПРН 21
ФК 8	ПРН 13 ПРН 19	ПРН 13 ПРН 19	ПРН 13 ПРН 19	ПРН 13 ПРН 19
ФК 10	ПРН14 ПРН15 ПРН16		ПРН14 ПРН15 ПРН16	ПРН14 ПРН15 ПРН16

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.															
1.	Тема 1: Предмет загальної теорії держави і права	6	4	4				5	3	2	1				10
2.	Тема 2: Методологія правової науки	8	2	4				2	2	2	1				10

3.	Тема 3: Загальна теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук	8	2	2				5	1	2	1				10
4.	Тема 4: Походження держави і права	6	4	2				5	2	1	1				9
5.	Тема 5: Поняття держави	6	4	4				5	2	1	1				9
6.	Тема 6: Функції держави	8	4	4				2	2		1				9
7.	Тема 7: Форма держави	8	4	4				5	2						10
8.	Тема 8: Механізм держави і державний апарат	8	4	4				5	2	1	1				9
9.	Тема 9: Правоутворення та форми права	9	5	4											9
	Проміжний контроль							4							4
	Підсумковий контроль							30							30
	Разом в I сем.: 120	67	33	32		2		68	16	9	7				119
Змістовий модуль 2.															
1.	Тема 1: Поняття права	6	4	4				5	3	2	1				10
2.	Тема 2: Право в системі соціального регулювання	8	2	4				2	2	2	1				10
3.	Тема 3: Формування права та його джерела	8	2	2				5	1	2	1				10
4.	Тема 4: Принципи права	6	4	2				5	2	1	1				9
5.	Тема 5: Правове регулювання суспільних відносин	6	4	4				5	2	1	1				9
6.	Тема 6: Норми права	8	4	4				2	2		1				9
7.	Тема 7: Система права та система законодавства	8	4	4				5	2						10
8.	Тема 8: Нормативно-правові акти	8	4	4				5	2	1	1				9
9.	Тема 9: Правові відносини	9	5	4											9
	Підсумковий контроль							30							30
	Разом в II сем.:	67	33	32		2		68	16	9	7				119

Разом:	134	66	64		4		136	32	18	14				238
---------------	-----	----	----	--	---	--	-----	----	----	----	--	--	--	-----

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Змістовий модуль 1.

Тема 1: Загальна характеристика юридичної деонтології

Предмет загальної теорії держави і права. Поняття та система юридичної науки. Загальна теорія держави і права як фундаментальна науки їх поняття та риси. Предмет загальної теорії держави і права, його структура. Функції загальної теорії держави і права, поняття та види.

Тема 2: Методологія правової науки

Поняття метода, методики та методології. Методологія і методи в пізнанні держави і права. Загальні (філософські) підходи до дослідження держави і права. Загальнонаукові методи пізнання держави і права. Спеціальні та власні методи правознавства.

Тема 3: Загальна теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук

Загальна теорія держави і права та суспільні науки. Загальна теорія держави і права в системі юридичних наук. Формування загальної теорії держави і права як самостійної науки. Загальна теорія держави і права як навчальна дисципліна, її завдання та система.

Тема 4: Походження держави і права

Теорії походження держави і права. Публічна влада і нормативне регулювання в первісній общині. Загальні закономірності виникнення держави і права. Ознаки держави, що відрізняють її від самоврядування первісної общини. Ознаки права, що відрізняють його від соціальних норм первісної общини.

Тема 5: Поняття держави

Поняття та ознаки держави. Загальна характеристика державної влади її поняття і основні елементи. Поняття державного суверенітету. Типологія держави.

Тема 6: Функції держави

Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Зовнішні та внутрішні функції держави.

Тема 7: Форма держави

Поняття і структура форми держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Державно-правовий режим. Міжнародні об'єднання держав.

Тема 8: Механізм держави і державний апарат

Механізм держави і його структура. Поняття державного апарату. Державні органи та їх види. Принципи організації і діяльності державного апарату. Поділ державної влади. Загальна характеристика і функції органів законодавчої, виконавчої та судової влади. Організація влади на місцях. Взаємодія місцевих державних органів і органів місцевого самоврядування. Державна служба та її види. Державний службовець, посадова особа.

Тема 9: Правоутворення та форми права

Поняття правоутворення та правотворчості, їх відмінність. Сучасне розуміння сутності правоутворення. Правотворчість: суб'єкти, види, стадії, юридична техніка. Форми права та їх особливості.

Змістовий модуль 2.

Тема 1: Поняття права

Основні підходи до праворозуміння. Визначення поняття права. Головні ознаки права. Право і його зовнішні форми. Загальна характеристика функцій права та їх види. Цінність права.

Тема 2: Право в системі соціального регулювання

Поняття, загальні риси і види соціальних норм. Право і мораль. Право і політичні норми. Право і релігійні норми. Корпоративні норми, їх особливості і взаємодія з правом. Право і технічні норми.

Тема 3: Формування права та його джерела

Формування права та його джерела. Поняття форми права. Співвідношення форми і джерела права. Правовий звичай. Судовий прецедент і судова практика як джерела права. Нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт. Загальні принципи права та правова доктрина як джерела
Права.

Тема 4: Принципи права

Поняття, риси та класифікація принципів права. Загальнолюдські (цивілізаційні) принципи права. Загальні принципи права. Галузеві та міжгалузеві принципи права. Принципи правових інститутів.

Тема 5: Правове регулювання суспільних відносин

Поняття правового регулювання суспільних відносин. Способи, методи та типи правового регулювання. Правовий режим. Види правового регулювання. Механізм правового регулювання суспільних відносин. Ефективність правового регулювання.

Тема 6: Норми права

Поняття та загальні ознаки норм права. Види норм права. Структура норми права. Спеціалізовані норми права: природа, особливості та значення в правовому регулюванні. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.

Тема 7: Система права та система законодавства

Поняття і структура системи права. Публічне і приватне право. Загальна характеристика галузей та інститутів права. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права. Структура системи законодавства. Чинники формування та розвитку системи законодавства. Співвідношення норм міжнародного і національного права.

Тема 8: Нормативно-правові акти

Нормотворчість: поняття, функції, принципи. Стадії створення нормативно-правових актів. Поняття та ознаки нормативно-правового акта. Поняття, ознаки, види законів. Підзаконні нормативно-правові акти. Дія нормативно-правових актів у часі. Дія нормативно-правових актів у просторі і за колом осіб.

Тема 9: Правові відносини

Поняття та риси правових відносин. Види правових відносин. Суб'єкти правових відносин, їх види. Правосуб'єктність Суб'єктивні права, правомочність та юридичні обов'язки суб'єктів права. Поняття і види об'єктів правових відносин. Юридичні факти.

5.2. Тематика семінарських занять.

Змістовий модуль 1.

- Тема 1: Загальна характеристика теорії держави і права.
 Тема 2: Методологія правової науки.
 Тема 3: Загальна теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук.
 Тема 4: Походження держави і права.
 Тема 5: Поняття держави.
 Тема 6: Функції держави.
 Тема 7: Форма держави.
 Тема 8: Механізм держави і державний апарат.
 Тема 9: Правоутворення та форми права

Змістовий модуль 2.

- Тема 1: Поняття права.
 Тема 2: Право в системі соціального регулювання.
 Тема 3: Формування права та його джерела.
 Тема 4: Принципи права.
 Тема 5: Правове регулювання суспільних відносин.
 Тема 6: Норми права.
 Тема 7: Система права та система законодавства.
 Тема 8: Нормативно-правові акти.
 Тема 9: Правові відносини.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		д\ф	з\ф	
	Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю:	40/40	70/70	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
	- опрацювання лекційного матеріалу;	15/15	25/25	
	- підготовка до семінарських занять; - підготовка до проміжного контролю.	15/15 10/10	20/20 25/25	
	Виконання індивідуальних завдань:	50/50	65/65	Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези доповідей, наукова стаття). Термінологічний словник Реферат
	- підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (тези доповідей, наукова стаття);	20/20	20/20	
	- складання термінологічного словника; - написання реферату;	10/10 20/20	25/25 20/20	
	Разом	180	270	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Реферат – найпростіший вид наукової праці, яка має вид стислого викладу у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, включає огляд відповідних інформаційних джерел.

Як результат завдання самостійної роботи студентів молодших курсів найчастіше використовують *інформативний реферат* - короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми, що найповніше розкриває зміст документу (документів), основні теоретичні та фактичні відомості.

Розширений або оглядовий (багато джерельний) реферат містить відомості про певну кількість опублікованих і неопублікованих документів з однієї теми, викладені у вигляді зв'язного тексту.

Структуру реферату визначає декілька факторів, серед яких превалюючим є специфіка опрацьованих інформаційних джерел. Реферативний огляд наукової літератури на певну тему повинен складатися з таких структурних компонентів:

- *вступ*, у якому висвітлено актуальність теми й поставлених завдань;
- *основна частина*, у якій викладено стислий огляд і критичну оцінку наукових видань, їх порівняльне зіставлення, аргументацію висунутих положень, які автор вважає найважливішими;
- *висновки* із пропозиціями щодо подальшого використання набутих знань;
- *список використаної літератури*, що допомагає зорієнтуватися у виборі теми та обрати шлях наукового пошуку (не менше п'яти джерел).

При підготовці реферату обов'язково слід враховувати:

- реферат пишеться за планом (не менше чотирьох пунктів), який стисло розкриває зміст роботи;
- обсяг реферату має становити не менше, ніж 15 сторінок формату А4 з 1,5-ним інтервалом і розміром шрифту 14; титульна сторінка оформлюється з дотриманням правил нормативних документів;
- підготовка реферату здійснюється за допомогою інформаційних технологій (він має бути набраним у текстовому редакторі відповідно до правил набору і вимог оформлення текстів);
- для обчислень, побудови графіків та діаграм слід використовувати електронні таблиці.
- Заслуховування рефератів відбувається під час семінарських занять або групових консультацій.

Критерії оцінювання реферату

При захисті реферату враховується повнота і правильність розкритої обраної теми реферату, послідовність і логіка викладення, вміння студента застосовувати набуті знання, здатність аналізувати, оцінювати факти, події, прогнозувати результати діяльності.

Оцінка за виконання реферату виставляється в окрему колонку аудиторного журналу (розділ ІНДЗ).

Орієнтовний перелік тем для виконання самостійної роботи:

1. Предмет і функції теорії держави і права.
2. Теорія держави і права в системі суспільних наук.
3. Теорія держави і права в системі юридичних наук.
4. Методи теорії держави і права.
5. Поняття і призначення суспільної влади, її види.
6. Поняття і ознаки державної влади, методи її здійснення.
7. Основні теорії виникнення держави.
8. Причини, умови і шляхи виникнення держави.
9. Основні підходи до розуміння сутності держави.
10. Поняття і основні ознаки держави.
11. Поняття, ознаки і класифікація функцій держави.
12. Форми і методи здійснення функцій держави.

13. Поняття і основні критерії типології держав.
14. Формаційний підхід до типології держав.
15. Цивілізаційний підхід до типології держав.
16. Поняття, юридичні ознаки і види монархій.
17. Поняття, юридичні ознаки і види республік.
18. Форма державного устрою, її види.
19. Форми державного устрою і міждержавні об'єднання, їх співвідношення.
20. Державний режим: його поняття і види.
21. Поняття і структура механізму держави.
22. Поняття і ознаки державних органів, їх класифікація.
23. Основні принципи організації і функціонування апарату держави.
24. Класифікація сучасних концепцій держави та їх розвиток.
25. Поняття і основні характеристики правової держави.
26. Головні підходи до праворозуміння.
27. Функції та методи права.
28. Поняття, загальні риси і види соціальних норм. Співвідношення технічних норм і норм права.
29. Поняття та ознаки права.
30. Функції права.
31. Цінність права.
32. Поняття та ознаки норми права.
33. Структура норми права.
34. Поняття та структура системи права.
35. Публічне і приватне право.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1 Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять (включає, в тому числі, перевірку якості підготовки завдань, які винесені на самостійне вивчення та виконання) і має на меті перевірку рівня підготовленості студента. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- 1) усні опитування на семінарських заняттях;
- 2) участь в обговоренні питань на семінарах;
- 2) якість пошуку необхідної літератури тощо.

6.2. Форми і методи проміжного (модульного) контролю

Модульний контроль з дисципліни «Теорія держави та права» проводиться у тестовій формі (6 тестових завдань) та теоретичних завдань (3 теоретичних питання). Кількість модульних контрольних робіт на дисципліну – 2.

6.3. Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з дисципліни «Теорія держави та права» проводиться у формі екзамену.

Оцінка за семестр з дисципліни, з якої передбачений екзамен, виставляється за результатами поточного контролю, виконання модульної роботи та складання екзамену (усно).

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з 6 тестів, які містять лише одну правильну відповідь та 3 теоретичних питань.

Приклад завдання:

1 варіант

Тестові завдання

1. Яке з наведених тверджень щодо співвідношення методики і методології теорії держави і права, на Вашу думку, є правильним:

- а) ці явища є тотожними;
- б) методологія є різновидом методики;
- в) методика не входить до структури методології, оскільки може застосовуватися в будь-якій (необов'язково науковій) діяльності;
- г) методика – це кінцевий етап реалізації методології науки.

2. Сукупність практичних способів ефективного здійснення будь-якої діяльності, зокрема, технічних способів збирання, зберігання, систематизації та узагальнення інформації в процесі наукового дослідження, має назву:

- а) методологія;
- б) методика;
- в) метод;
- г) науковий апарат.

3. Метою поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову є:

- а) раціональна й ефективна організація державної влади;
- б) забезпечення принципу народовладдя;
- в) забезпечення взаємодії, взаємних стримувань та противаг між гілками влади;
- г) розмежування повноважень між різними органами державної влади та недопущення привласнення повноти державної влади однією з гілок влади.

4. Функції держави – це:

- а) соціальне призначення держави;
- б) напрямки діяльності держави;
- в) діяльність політичних партій;
- г) система прав та обов'язків державних органів та організацій.

5. Сукупність загальнообов'язкових для всіх правил поведінки (норм), встановлених або санкціонованих державою і охоронюваних його силою, називається ...

- а) звичаєм;
- б) правом;
- в) законом;
- г) мораллю.

6. Нормативно-правовий акт, прийнятий компетентним органом відповідно до закону, називається?

- а) розпорядження;
- б) підзаконним;
- в) постановою;
- г) указом.

Теоретичні питання

1. Поняття та система юридичної науки.
2. Основні теорії виникнення держави.
3. Поняття та ознаки права.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінювання знань студентів під час аудиторних та індивідуальних завдань; під час модульного та підсумкового контролю здійснюється відповідно до Положення ІДГУ «Про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачі вищої освіти в умовах ЄКТС».

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1. Основні джерела:

9.1.1. Нормативна база:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.//Відомості Верховної Ради України – 1996, №30, ст. 141.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1990. — № 31. — Ст. 429.
3. Постанова Верховної Ради УРСР "Про проголошення незалежності України" від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1991. — № 38. — Ст. 502.
4. Закон України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 р.// Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 2. — Ст. 44.
5. Розпорядження Голови Верховної Ради України «Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України», від 25.08.2011 № 769

9.1.2. Основна :

6. Кармазіна М. Інститут президентства: походження та сутність феномена // М. Кармазіна / Політичний менеджмент. – 2014. – № 3. – С. 36–50.
7. Ківалов С.В., Музиченко. П.П. Основи правознавства України / Навчальний посібник – Харків, 2015
8. Кінашук Л. Організація та правове забезпечення контролю як функції управління / Л. Кінашук // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – № 5. – С. 57–59.
9. Козаков В.М. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: Монографія. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 284 с.
10. Козлов Ю. М. Административное право / Козлов Ю. М. – М. : Юрист, 2010. – 726 с. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2012. – 526 с.
11. Татарчук В.І. Теорія держави і права. Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2012. – 184 с.
12. Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики // Право України. – 2009. - №10. – С.57-60.
13. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / [О. В. Зайчук, А. П. Засць, В. С. Журавський та ін.] ; під ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688 с.
14. Аземша І. Б. Юридична відповідальність: сучасні погляди, дискусії та концепції / І. Б. Аземша // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 54–57.

15. Актуальні проблеми теорії держави та права : [навч. посіб.] / [Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.] ; за заг. ред. Є. О. Гіди. – К. : ФОП О. С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
16. Алексеев С. С. Общая теория права [Текст] : учеб. / С. С. Алексеев. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Проспект, 2009. – 576 с.
17. Дзюбенко О. Л. Юридична техніка відомчої нормотворчості в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / О. Л. Дзюбенко. – К., 2010. – 16 с.
18. Коталейчук С. П. Теорія держави та права : навч. посіб. Для підготовки до іспитів [для студ. вищ. навч. закладів] / С. П. Коталейчук, П. Я. Пісной. – К. : КНТ, 2011. – 560 с.
19. Кузьмін С. А. Теорія держави та права в питаннях та відповідях : посіб. / С. А. Кузьмін, Д. М. Карпенко. – К. : Видавець Паливода А. В., 2010. – 128 с.
20. Мала енциклопедія теорії держави і права / За заг. ред. Ю. Л. Бошицького. – К. : Вид-во Європейського університету, 2010. – 368 с.
21. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – [Вид. 2-ге, допов. та перероб.]. – К. : Атіка, 2013. – 576 с.
22. Мартиненко В. М. Інноваційна стратегія демократичного розвитку України: від місцевої демократії до демократичної держави: [монографія] / В. М. Мартиненко. – Х. : Константа, 2014. – 225 с.
23. Марченко В. В. Концептуальне розуміння державного управління як методологічна основа правового регулювання управлінських функцій державних органів / В. В. Марченко // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 106–111.
Рудик П.А. Основи теорії держави [Текст] : навч. посіб. / П. А. Рудик ; Нац. ун-т харч. технологій. - К. : Алерта, 2013. - 206 с.
24. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т.Г. Каткова. - . – Х. : Право, 2014. – 96 с
25. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є – вид., змін. й доповн. / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2014. – 608 с.
26. Теорія держави і права: елементарний курс [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. - 3-тє вид. -Харків : Одиссей, 2012.-432 с.
27. Поліщук М. С. Правознавство [Текст]: навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М. С. Поліщук, М. І. Логвиненко. - Харків: Право, 2014. - 106 с.
28. Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. та ін. Теорія держави і права; за ред. О.В.Петришина.-Х.:Право,2015. – 368 с.
29. Малько А. В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях : учеб. пособ. / А. В. Малько. – М. : Проспект, 2009. – 140 с.
30. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник/ А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання, 2009. – 582 с.

9.2. Допоміжні джерела:

31. Куян І. До питання про абсолютність і обмеженість (відносність) суверенітету держави / І. Куян // Право України. – 2011. – № 7. – С.148–156.
32. Теорія держави і права [Текст] : посіб. для підготов. до держ. іспитів / [Д. В. Лук'янов та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. – 2-ге вид., допов. і змін. – Х. : Право, 2013. – 202 с.

33. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій) [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Сидоренко. – Вид. 2-ге, переробл. і допов. – К. : Ун-т «Україна», 2013. – 197 с
34. Мельтюхова Н. М. Закони та принципи державного управління / Н. М. Мельтюхова // Актуальні проблеми державного управління. – 2009. – № 1 (35). – С. 7–16.
35. Мех Ю. В. До питання про класифікацію контролю в державному управлінні / Ю. В. Мех // Проблеми законності. – 2011. – № 77. – С. 60–64.
36. Нижник Н. Р. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / Н. Р. Нижник. – К. : Оріяни, 2011. – 192 с.
37. Олуйко В. М. Особливості формування інститутів державної влади / В. М. Олуйко // Університетські наукові записки. – 2006. – № 3-4. – С. 345-350.
38. Опришко В. Ф. Інститут законодавства Верховної Ради України та його місце у структурі апарату Верховної Ради України / Опришко В. – Київ, 2010. – 120с.
39. Письмаченко Л. М. Контроль в системі державного управління економікою: стан, проблеми та напрями вирішення / Л. М. Письмаченко // Економіка та держава. – 2010. – № 8. – С. 67–69. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т.Г. Каткова. - . – Х. : Право, 2014. – 96 с.
40. Юридична енциклопедія: В 6 т. /Редкол.: Ю70 Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — К.: «Укр. енцикл.»
41. Порівняльне правознавство: підр. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / С.П. Погребняк, Д.В. Лукянов, І.О. Биля-Сабадаш та ін.; за заг.ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2011. – 272 с
42. Протасов В. Н. Теория права и государства :конспект лекцій : [учеб.]. / В. Н. Протасов. – [2-е изд. перераб. и доп].– М. : Юрайт, 2011. – 156 с.
43. Теорія держави і права: бібліографічний довідник (1991-2010 рр.) / Упоряд. : Мозоль Н.І., Мозоль А.П. – К. : Атіка, 2011. – 320 с.
44. Усаченко Л. М., Тимцуник В. І. Історія державного управління в Україні : навч. посіб. / Усаченко Л. М., Тимцуник В. І. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 292 с.
45. Файоль А. Общее и промышленное управление / А. Файоль ; пер. с фр. Б. В. Бабин-Корень ; предисл. А. К. Гастев. – М. : Центральный ин-т труда, 1923. – 123 с.
46. Цветков В. В. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / В. В. Цветков, О. Ф. Андрійко, С. Д. Дубенко, Є. Б. Кубко, П. Ф. Кулініч, В. П. Нагребельний, Н. Р. Нижник, В. М. Селіванов, В. І. Семчик. – К. : Оріяни, 1998. - 363 с.: проблеми і перспективи / В.В. Цветков // – К. : Оріяни, 2014. – 364 с.
47. Шестак В. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання) : монографія / Шестак В. С. – Х. : Основа, 2013. – 208 с.
48. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки). Навчальний посібник / К.: Либідь, 2005. – 576 с.